

Esettanulmányok 8
VAKCINÁCIÓVAL KAPCSOLATOS ESET

ESETISMERTETÉS

Szamárköhögés ellen
nemcsak a csecsemőket kell védeni,
a felnőtteket is!

Bevezetés

32 éves, bölcsődében dolgozó gondozónő jelent meg a rendelésen oltási tanácsot kérve, mivel rövidesen gyermeket szeretne.

Azt hallotta, hogy több európai országban veszélyesen terjed a számarköhögés, és az veszélyes az újszülöttekre. Így van?

Leendő párja is el akart jönni, de éppen üzleti úton van. Szüleivel él kertes házban, ők egészségesek.

Kórelőzmények, státus:

Romániában született, 3 éve él Magyarországon.

Úgy emlékszik, volt skarlátos és bárányhimlős.

Komolyabb, egyéb betegsége – gyakran előforduló hólyaghurutot leszámítva - nem volt, vakbélműtéten tavaly esett át.

Gyógyszerérzékenységről nem tud, de a tojásételeket kerüli, mert csalánkiütései lesznek.

Dohányzik (fél doboz/nap), alkoholt csak alkalmanként fogyaszt.

Úgy tudja, oltásokat Romániában kapott tetanusz és számarköhögés ellen, de arra már nem emlékszik, hányszor és pontosan milyeneket.

Dokumentációja nincs.

Fizikális vizsgálata érdemi eltérés nélküli, átlagos testsúlyú, adequan kommunikál.

1. Veszélyeztetett-e a gyermek?

A.) igen

B.) nem

1. Veszélyeztetett-e a gyermek?

A. igen

B. nem

Javasolt tennivalók

Tájékoztatni érdemes a hölgyet arról, hogy a leendő anyaként valóban veszélyeztetheti gyermekét a szamárköhögés, melyet a gyermekkori oltásai ellenére is elkaphat tőle is, a vele élő felnőtt családtagoktól is.

Tájékoztatni kell a védőoltás (dapT±IPV) lehetőségéről, azt fel kell írni számára és be kell adni. Fel kell ajánlani a vele élő családtagok számára is a védőoltást, mely egyben a tetanusz és a torokgyík (diftéria), esetleg a gyermekbénulás (polio) elleni védetség fenntartására is hasznos. A védőoltással „védett fészek” alakítható ki a leendő újszülött számára – ez a „fészekimmunitás” lényege..

A dapT±IPV oltás után – mivel élő kórokozót nem tartalmaz – bármikor vállalhat várandósság.

2. A dapT±IPV oltás után mikor vállalhat terhességet a leendő anya?

- A. Mivel élő kórokozót nem tartalmaz – bármikor vállalható a várandósság
- B. Ugyan élő kórokozót nem tartalmaz, legalább egy évig nem vállalhat várandósságot
- C. Ugyan élő kórokozót nem tartalmaz, legalább fél évig nem vállalhat várandósságot
- D. Ugyan élő kórokozót nem tartalmaz, legalább két évig nem vállalhat várandósságot

2. A dapT±IPV oltás után mikor vállalhat terhességet a leendő anya?

- A. Mivel élő kórokozót nem tartalmaz – bármikor vállalható a várandósság
- B. Ugyan élő kórokozót nem tartalmaz, legalább egy évig nem vállalhat várandósságot
- C. Ugyan élő kórokozót nem tartalmaz, legalább fél évig nem vállalhat várandósságot
- D. Ugyan élő kórokozót nem tartalmaz, legalább két évig nem vállalhat várandósságot

Élethosszan gondoskodjunk a védőoltással megelőzhető fertőzések elleni védelemről

32 éves egészséges nő férjével, hosszabb időre Európán belül, munkavállalás céljából utazik.

Egészségügyi dolgozó. Krónikus betegsége nincs.

Gyermekeket vállalnának 5 éven belül.

Gyermekkorában bárányhimlős nem volt.

Kötelező gyermekkori oltásokon kívül védőoltást nem kapott.

Hepatitisz B elleni védeettsége nem ismert,

oltási dokumentuma nincs.

Milyen oltási tervet javasolunk?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszettség
- diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- morbilli-rubeola-mumpsz

Milyen oltási tervet javasolunk?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszétség
- Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- Morbilli-rubeola-mumpsz

Oltási terv szempontjai

Oltási terv: életkora, oltottsága, védőoltással megelőzhető fertőzések elleni védetség, családtervezés, megváltozott élethelyzet, foglalkozása határozza meg.

Szerológiai vizsgálat: antiHBs, rubeola

0. alkalom: Boostrix Polio (diftéria-pertussis-tetanusz-polio) + Havrix 1440 (HepA)

1. szerostatusz eredménye alapján Priorix (morbilli-rubeola-mumpsz) + Varilrix/Varivax (bárányhimlő) 4 hét múlva VZV II. oltás.

2. antiHBs eredmény alapján: < 10 IU/ml emlékeztető oltás: Engerix B – 4 hét múlva anti HBs ellenőrzés, negativitás esetén teljes befejező oltási sor Engerix B, 4 hónap múlva Engerix B

3. alternativa: HepA+B teljes sorozat (Twinrix 0.1.6 hónap) Megismételt oltási sor után antiHBs negativitás esetén nonresponder státusz valószínű, oltási tanácsadóba irányítás.

4. Méhnyak rák elleni védőoltás (Humán papillóma vírus elleni oltás) rendszeres nőgyógyászati szűrővizsgálat mellett HPV elleni oltás javasolt (Cervarix, Gardasil 9)

A védőoltással megelőzhető fertőzések epidemiológiai helyzete hazánkban egyelőre kedvező. A gyermekkorban alkalmazott kötelező oltások nyomán kialakult védetség múlandó, emlékeztető oltásokra van szükség.

A krónikus betegség miatt gondozott páciensek sérülékenyebbek, számukra különösen ajánlott a védőoltással megelőzhető fertőzések elleni védelem, mely naprakész oltási anamnézis mellett emlékeztető oltásokkal frissíthető.

A várandósság jelent-e ellenjavallatot?

- A.) Igen, tilos ilyen esetben oltani
- B.) A harmadik trimeszterben már lehet oltani
- C.) Nem jelent ellenjavallatot
- D.) Az első trimeszterben lehet oltani aztán nem lehet

A várandósság jelent-e ellenjavallatot?

- A.) Igen, tilos ilyen esetben oltani
- B.) A harmadik trimeszterben már lehet oltani
- C.) Nem jelent ellenjavallatot
- D.) Az első trimeszterben lehet oltani aztán nem lehet

A várandósság nem jelent oltási ellenjavallatot, de a családtervezésnek, így a védőoltással megelőzhető fertőzések elleni védelemnek a teherbeesés előtt célszerű megtörténni.

A családot tervező, korábban oltottak 5%-a nem védett rubeola és bárányhimlő ellen. Jelenleg Európa több országában rubeola megbetegedés van, hazánkba is behurcolható. A kongenitális rubeola szindróma a terhesség első trimeszterében elszenvedett fertőzés esetén 80%-ban következik be.

ÉLŐ gyengített kórokozó tartalmú oltás után 28 nappal terhesség vállalható. Amennyiben az ÉLŐ gyengített kórokozó tartalmú oltás a terhesség alatt következett be, terhesség megszakítás NEM indokolt.

Nem élő kórokozó tartalmú oltás terhesség alatt lehetséges, influenza és számarkőhögés elleni oltás kifejezetten javasolt a II-III. trimeszter idején.

Bármilyen oltást beadható ugyanazon alkalommal, külön végtagba. Oltások között szabad időköz tartható, élő gyengített kórokozó tartalmú oltásokat, amennyiben nem ugyanazon időben adjuk, 4 hetes intervallum tartása szükséges. Általában intramuscularis alkalmazás szükséges (kivéve a subcutan adandó bárányhimlő oltást) a felkarba (m. deltoideus régió). Gluteális tájékra TILOS védőoltást adni!

Aktuális lázas betegség esetén az oltást halasztani kell, az oltási sorozatot folytatni kell, újrakezdeni nem szükséges.

Az egészséges, 65 évesnél idősebb felnőtteknek is fontosak a pneumococcus fertőzés elleni oltások

Bevezetés

73 éves, kertészben jelenleg is dolgozó nagypapa –20 éves unokája gyermeket vár - jelent meg a rendelésen oltási tanácsot kérve, mivel a múlt héten a kiskutyája állatorvosa felhívta a figyelmét arra, nemcsak a kutyának, neki is szüksége lehet védőoltásokra.

Az influenza elleni védőoltást évente felveszi, de más oltást nem, mert alapvetően egészséges, semmilyen gyógyszert nem kell szednie, egész nap a szabadban dolgozik, munkabíró, betegállományban évtizedek óta nem volt egy napot sem.

Kórelőzmény, státusz

Húsz éves korában motor balesete miatt kapott tetanusz emlékeztető oltást, de a zárójelentése már nincs meg. Kapott ugyan oltásokat gyerekként is, de már nem tudja milyeneket, nincs is dokumentációja sem. Tudomása szerint egészséges, kórházban a motorbalesetet leszámítva nem feküdt, semmilyen gyógyszert nem szed.

Dohányzik – 8-10 szál/nap – alkoholt csak alkalmanként fogyaszt.

Korát meghazudtolóan fiatalos, izmos, normál testalkatú idős férfi, negatív fizikális státussal.

70 éves, szívbeteg feleségének a háziorvos már 5 éve javasolt tüdőgyulladás elleni védőoltást, aminek idén lesz aktuális az emlékeztetője.

Hallott tehát arról, hogy van védőoltás felnőtteknek is tüdőgyulladás ellen, de nem tudja, nemcsak a krónikus betegeknek szükséges-e.

Ráadásul szinte minden nap talál a bőrében kullancsokat – aggasztja, nem betegedhet-e meg azok miatt is. Három éve kapott két védőoltást is kullancsvírus fertőzés ellen, de a harmadik elmaradt – nem tudja, lehet-e folytatni, vagy előlről kellene kezdeni azt is.

Milyen oltási tervet javasolunk?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszétség
- diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- morbilli-rubeola-mumpsz

Milyen oltási tervet javasolunk?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszétség
- diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- morbilli-rubeola-mumpsz

Javasolt tennivalók- közvetítendő információk

• Tájékoztatni kell az urat arról, hogy a hazai ajánlás szerint már 50 éves kortól, tehát már számára is jelent – életkora és dohányzása miatt – kockázatot a pneumococcus fertőzés, ezért védőoltása elsőként az immunmemóriát is adó 13-valens konjugált polysaccharid vakcinával, majd egy évvel később a 23-valens polysaccharid oltóanyaggal ajánlott. Hasonlóan javasolt 70 éves felettségének is ugyanezen két oltás, függetlenül a korábbiaktól, hiszen már eltelt egy év az utolsó oltása óta.

• Tájékoztatni érdemes az urat arról, hogy mind munkakörénél – kertészként bármikor földdei szennyezett sérülés érheti - mind életkoránál fogva ajánlott számára a tetanusz fertőzés emlékeztető oltás kombinált oltóanyag formájában a saját és a leendő dédunoka érdekében egyaránt. A kombinált oltóanyag (dapT±IPV) a leendő dédunokát segíti megvédeni a szamárköhögés ellen, mely számára veszélyes lehet. Ugyanez javasolt a leendő dédnagymamának is!

• A kullancsvírus fertőzés elleni oltásokat illeti, újrakezdenni nem kell, de az oltási sort befejezni feltétlenül érdemes! Ajánlott adni egy oltást most, majd három év múlva lesz esedékes az első emlékeztető oltás is.

Hepatitis A és B fertőzés elleni védelem nemcsak utazóknak fontos

40 éves, tolmácként sokat utazó hölgy jelent meg a rendelésen oltási tanácsot kérve, mivel a múlt héten 8 éves kislánya osztálytársra kórházba került sárgaság (HAV) miatt, és az iskolában védőoltást fog kapni emiatt.

Szeretné tudni, hogy őrá kockázatot jelent-e mindez, mivel hét hetes várandós. Férje jelenleg is külföldön dolgozik. Albérlőként velük lakik egy most érettségizett, orvosgyetemre jelentkezett fiú is, aki pakisztáni, eddig még semmilyen hepatitis elleni védőoltást nem kapott.

Velük élő nővére Wilson kórban szenved, emiatt szed is valamilyen gyógyszert, miatta is aggódik.

Három hét múlva indulnak szabadságra mindhárman Egyiptomba, emiatt szeretné tudni, hogy még milyen oltásra lehet szüksége.

Kórelőzmény, státusz

Komolyabb betegsége korábban nem volt. Harmadik gyermekét várja – 3 és 8 évesek a meglévők. Nemzetközi oltási könyvét elhozta, 3 HAV+HBV oltást és hastífusz elleni oltást kapott tavaly, dapT±IPV-t és MMR oltást 4 éve kapott. Nem tudja volt-e bárányhimlős. Nem dohányzik, nem fogyaszt alkoholt.

Negatív fiizikális státusú, jól kommunikáló várandós nő.

Milyen oltási tervet javasolunk a hölgynek?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszétség
- Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- Morbilli-rubeola-mumpsz
- Semmit

Milyen oltási tervet javasolunk a hölgynek?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszétség
- Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- Morbilli-rubeola-mumpsz
- Semmit

Tájékoztatni kell a hölgyet arról, hogy a szabályosan megkapott 3 HAV+HBV oltása számára évtizedekre védelmet jelent mindkét fertőzés ellen, emlékeztető oltása felesleges.

Ha nem lett volna oltva, akkor sem jelent számára közvetlen fertőzésveszélyt a lánya osztálytársa HAV fertőzése.

A várandósság alatt is lehetne éppen őt oltani, ha szeretné, mert az oltóanyag élő kórokozót nem tartalmaz.

A várandósság előtt kellett volna tisztázni a bárányhimlő elleni védettséget, mert akár védett, akár nem, várandósan nem oltatható bárányhimlő ellen, mivel az oltóanyag élő gyengített kórokozót tartalmaz.

Am, amennyiben a két gyermeke még nem volt bárányhimlős, az ő oltásaik szóba jönnek – két oltás minimum 8 hét időközzel – a leendő kistestvér érdekében. A leendő újszülött ugyanis csecsemőkoron túl lesz oltatható, de családon belüli fertőződése kockázatot jelenthet. A gyerekek oltása a várandósa ugyanakkor nem jelent kockázatot.

Milyen oltási tervet javasolunk a nővérének?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszétség
- Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- Morbilli-rubeola-mumpsz
- Semmit

Milyen oltási tervet javasolunk a nővérének?

- Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)
- HPV
- Pneumococcus
- Meningococcus C
- Meningococcus B
- Influenza
- Bárányhimlő
- Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)
- Hepatitis A
- Hepatitis B
- Hepatitis A+B
- Kullancs encephalitis
- Hastífusz
- Veszétség
- Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
- Morbilli-rubeola-mumpsz
- Semmit

A nővérét azonban a tervezett utazástól és az unokahúg iskolatársa fertőzésétől függetlenül is feltétlenül, mihamarabb oltani érdemes, még hozzá a kombinált – HAV+HBV oltóanyaggal (0,1,6-12 hó időközzel), mivel ő a májbetegsége miatt súlyos lefolyású fertőzésre számíthat, ha bármikor megbetegedne akár HAV akár HBV fertőzésben.

Milyen oltási tervet javasolunk az albérlőnek?

• Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)	• Hepatitis A
• HPV	• Hepatitis B
• Pneumococcus	• Hepatitis A+B
• Meningococcus C	• Kullancs encephalitis
• Meningococcus B	• Hastífusz
• Influenza	• Veszétség
• Bárányhimlő	• Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
• Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)	• Morbilli-rubeola-mumpsz
	• Semmit

Milyen oltási tervet javasolunk az albérlőnek?

• Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)	• Hepatitis A
• HPV	• <u>Hepatitis B</u>
• Pneumococcus	• Hepatitis A+B
• Meningococcus C	• Kullancs encephalitis
• Meningococcus B	• Hastífusz
• Influenza	• Veszétség
• Bárányhimlő	• Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
• Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)	• Morbilli-rubeola-mumpsz
	• Semmit

A pakisztáni albérlő fiatallembert leginkább HBV ellen szükséges oltani – 3 oltás, 0,1,6-12 hó időközzel, de ugyanígy kaphat a kombinált (HAV+HBV) oltásokat is, hasonló adagolással.

Milyen oltási tervet javasolunk a lányának?

• Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)	• Hepatitis A
• HPV	• Hepatitis B
• Pneumococcus	• Hepatitis A+B
• Meningococcus C	• Kullancs encephalitis
• Meningococcus B	• Hastífusz
• Influenza	• Veszétség
• Bárányhimlő	• Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
• Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)	• Morbilli-rubeola-mumpsz
	• Semmit

Milyen oltási tervet javasolunk a lányának?

• Tetanusz, diftéria, szamárköhögés (TdtaP)	• Hepatitis A
• HPV	• Hepatitis B
• Pneumococcus	• Hepatitis A+B
• Meningococcus C	• Kullancs encephalitis
• Meningococcus B	• Hastífusz
• Influenza	• Veszétség
• Bárányhimlő	• Diftéria-pertussis-tetanusz-polio
• Mumpsz-kanyaró-rózsahimlő (MMR)	• Morbilli-rubeola-mumpsz
	• <u>Semmit</u>

A 8 éves lánya oltása HAV ellen meg fog történni,
a HBV pedig az iskolai programban 3 év múlva,
a tervezett utazás miatt ezt nem kell előre hozni
– egyiptomi családi nyaralás
nem jelent HBV fertőzés szempontjából érdemi kockázatot .